

дисциплінарному батальйоні може бути призначене лише військовослужбовцям строкової служби. До спеціальних покарань належать також службові обмеження для військовослужбовців, позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу і позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

За можливістю визначення строку покарання всі покарання поділяють на строкові і безстрокові. До перших відноситься: позбавлення волі, обмеження волі, арешт, виправні роботи без позбавлення волі, службові обмеження для військовослужбовців, громадські роботи, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, тримання у дисциплінарному батальйоні.

Безстроковими покараннями є: позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу і довічне позбавлення волі.

Таким чином, під системою покарань прийнято розуміти встановлений кримінальним законом і обов'язковий для суду вичерпний перелік покарань, розташованих у певному порядку за ступенем їх суворості.

Список використаних джерел та літератури:

1. Александров Ю.В. Кримінальне право України: Заг. частина: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Ю.В. Александров, В.А. Клименко. – К.: МАУП, 2004.
2. Козирева В. Еволюція кримінальних покарань майнового характеру у вітчизняному законодавстві // Підприємство, господарство і право. – 2006. – № 5. – С. 126.
3. Кримінальний кодекс України
4. Марченко Н. В. Додаткові покарання в контексті системи покарань // Держава і право. Вип. 40. – С. 478–480.

Шевчук Вікторія Леонідівна

студентка 5 курсу історичного факультету
Житомирського державного університету імені Івана Франка
науковий керівник: старший викладач **Новик В. А.**

Звільнення від покарання та його відбування

Одним із інститутів вітчизняного кримінального права, що відображений у статтях розділу XI Загальної частини Кримінального кодексу України (далі – КК), є звільнення від покарання. Наявність у вітчизняному законодавстві інституту звільнення від покарання є виявом побудови його на засадах гуманізму і справедливості. Відомий російський криміналіст О.І. Рарог зазначає, що соціальне призначення інституту звільнення від покарання полягає в тому, щоб заощаджувати заходи кримінальної репресії і стимулювати виправлення особи, яка вчинила злочин, сприяти її якнайшвидшому пристосуванню до вимог правопорядку, до норм соціальної поведінки, а також виключити призначення покарання у випадках, коли досягнення його цілей є неможливим [2].

Під звільненням від покарання розуміють відмову держави від застосування покарання до особи, яку обвинувальним вироком суду було визнано винною у вчиненні злочину і засуджено за це. Слід зауважити, що визначення «звільнення» через «відмову» є некоректним. Як відомо, відмовитися можна від чогось поки що

неіснуючого, потенційного, а звільнитися – від чогось реального. Удавання звільнення відмовою від застосування покарання обумовлене невдалим визначенням цього кримінально-правового явища в законі. Законодавець мав на увазі відмову від покарання, а назвав це явище звільненням від покарання. На наше переконання, більш точним визначенням явища, відображеного в чинному законодавстві поняттям «звільнення від покарання», було б наступне: це – відмова суду від визначення виду і міри покарання в обвинувальному вирокі, яким особа засуджується за вчинення злочину. Така відмова має важливе значення в протидії злочинності, оскільки достатньо часто досягнення цілей кримінально-правового реагування на вчинення не тяжкого злочину можливе без обмеження чи позбавлення особи, засудженої за вчинення злочину, певних прав чи можливостей [1].

Види звільнення від покарання можуть бути класифіковані за різними критеріями, зокрема: 1) залежно від «ступеня наближеності» покарання до особи, яка вчинила злочин, виділяють:

а) звільнення від призначення покарання — має місце там, де суд, постановивши обвинувальний вирок, разом з тим у самому вирокі зазначає про те, що покарання особі не призначається, тобто суд постановляє обвинувальний вирок без призначення винній особі покарання.

б) звільнення від відбування покарання, призначеного судом, — має місце у тих випадках, коли суд виносить стосовно особи обвинувальний вирок з призначенням їй покарання, але в цьому ж вирокі постановляє про те, що ця особа не відбуватиме призначене їй покарання.

в) звільнення від подальшого відбування призначеного судом покарання — має місце там, де особа на підставі обвинувального вирокі суду відбуває призначене їй цим вирокі покарання, проте в певний момент, до закінчення відбування такого покарання, звільняється від його подальшого відбування.

2) залежно від того, правом чи обов'язком суду є звільнення особи від покарання, виділяють:

а) обов'язкові види звільнення від покарання — ті, при яких суд зобов'язаний звільнити особу від покарання.

б) факультативні види звільнення від покарання — ті, при яких суд має право, але не зобов'язаний звільнити особу від покарання.

3) залежно від того, чи висуваються певні умови щодо подальшої поведінки особи, звільненої від покарання, виділяють:

а) умовні (чи неостаточні) види звільнення від покарання — ті, при яких щодо подальшої поведінки особи протягом визначеного строку висуваються певні умови, виконання яких впливає на остаточність такого звільнення.

б) безумовні (чи остаточні) види звільнення від покарання — ті, при яких жодні вимоги щодо подальшої поведінки особи не висуваються із звільнення від покарання стає остаточним з моменту набрання законної сили відповідним правозастосовним актом суду [3].

Підставами звільнення від відбування покарання є:

- відбуття строку покарання, призначеного вирокі суду;
- закон України про амністію;
- акт про помилування;
- скасування вирокі суду і закриття кримінальної справи;
- закінчення строків давності виконання обвинувального вирокі;
- умовно-дострокове звільнення від відбування покарання;

- хвороба;
- інші підстави, передбачені законом.

Наведений перелік підстав для звільнення від покарання поширюється на всі види покарань, які передбачені національним законодавством. Виняток складає звільнення від відбування покарання з випробуванням, оскільки воно відповідно до ст. 75 КК України застосовується не до всіх покарань [4, с.19].. Отже, не кожна особа, вчинивши злочин, і не за будь-яких обставин має неодмінно підлягати покаранню. Самого факту державного осуду, самого ритуалу визнання особи винуватою у вчиненні злочину може бути цілком достатньо для того, щоб особа надалі не вчиняла злочинних посягань. Саме тому інститут звільнення від покарання є необхідною установою для суспільства. Людина може отримати шанс на виправлення не отримуючи покарання. Існує багато видів звільнення від покарання, а також підстав звільнення від відбування покарання.

Список використаних джерел та літератури

1. Брящей Р. І. Звільнення від покарання як інститут кримінального права / Р. І. Брящей // Наше право. – 2013. – С. 92–94.
2. Брящей Р.І. Кримінально-правова природа звільнення від покарання та склад його застосування/ Р.І. Брящей // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – № 3–1. – С.303-305
3. Кримінальне право України: Загальна частина : [підручник] / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.] ; [за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація]. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010. – 456 с.
4. Романов М.В. Звільнення від відбування покарання: навч. посіб. – Харків: Права людини, 2012 р. – 112 с.

Горпинич Анна Вадимівна

студентка 5 курсу історичного факультету
Житомирського державного університету імені Івана Франка
науковий керівник: к. ю. н., доцент **Рудницька О. П.**

Цивільно-правові відносини за III Литовським Статутом

У XVI ст. Велике Князівство Литовське досягло такого суспільного та економічного рівня розвитку, що потребувало кодифікації права. До того часу тут використовувалися у правовій сфері, а зокрема у регулюванні цивільно-правових відносин норми звичаєвого права, різні міські статути, положення «Руської Правди», Судебник Казимира та інше. Згодом у процесі політичного та соціально-економічного зближення з Польщею, у Литовсько-Руській державі розробляються та вводяться в дію нові нормативно-правові документи. Серед них найбільш відомими є так звані Литовські статути. Їх остання редакція відбулася у 1588 р. і діяла декілька сотень років. Говорячи про Литовський статут редакції 1588 р., варто зупинитися на цивільно-правовому регулюванні, тому що саме ці норми дають уявлення про економічний розвиток суспільства та рівень значущості кожної соціальної верстви населення, так як Статутом були передбачені норми за якими визначався порядок оцінки людей та здачі їх у володіння іншим особам внаслідок стягнень з поміщика за борговими зобов'язаннями [6].